

Psykonet kaksiportaisuustyöryhmä

TURUN
YLIOPISTO

Virpi-Liisa Kykyri, psykologian apulaisprofessori, JYU psykologia, Psykonet-verkoston puheenjohtaja

Riikka Korja, kehityspsykologian professori, TY, kaksiportaisuus-työryhmän pj 12/2025 saakka)

Klaus Ranta, psykoterapeuttikoulutuksen professori, TAU, valtakunnallisen psykoterapeuttikoulutusconsortion pj

Kirsi Honkalampi, kliinisen psykologian professori, UEF

Mirka Hintsanen, psykologian professori, OY

Tuija Aro, apulaisprofessori, JYU

Jari Lahti, professori, HY

Anna Soveri, professori, ÅA

Eino Partanen, psykologian yliopistonlehtori, psykologian koulutusohjelman ja osaston johtaja HY

Marjo Flykt, psykologian yliopistonlehtori, HY

Stefania Fält-Weckman, psykologian yliopisto-opettaja, ÅA

Elina Vierikko, psykologian yliopistonlehtori, TAU

Katja Hartikainen, psykologian yliopistonopettaja, JYU

Katja Jussila, kliinisen psykologian yliopistonlehtori, psykologian koulutusohjelman johtaja, OY

Taija Wilenius, psykologian kliininen opettaja, TY

Tanja Sarlin, palvelupäällikkö, Psykonet-verkoston koordinaattori

Psykoterapeuttikoulutusten järjestämisvastuu kuuluu yliopistoille, joissa on lääketieteen tai psykologian koulutusohjelma.

Psykologian oppiaineilla on tarvittava tutkimusperustainen sisällöllinen ja pedagoginen osaaminen

Yliopistoilla on rakenteet koulutuksen hallintaan, laadunvalvontaan ja valtakunnalliseen koordinointiin

Yliopistojen järjestämänä aito kaksiportaisuus on mahdollista saavuttaa

Psykoterapeuttikoulutuksen 1-taso (30+15 op) kuuluu osaksi PsM-tutkintoa

- **PsM on ainoa mielenterveyteen ja sen hoitamiseen keskittyvä perustutkinto.**
- **Psykologikoulutus on jo aiemmin sisältänyt 1-tason teoreettisen osaamisen** kaikkien yliopistojen koulutusohjelmissa , mutta psykoterapeuttisen osaamisen käytännön taitoharjoittelu ja koulutushoidot eivät ole systemaattisesti sisältyneet perustutkintoon. Tämän organisoiminen ja resursoiminen uudistuksen yhteydessä on välttämätöntä.
- Psykologia hakupainealana: vuonna 2025 yli 10 000 hakijaa, sisäänpääsyprosentti 1-5.
- Valmistuvien PsM määrä noin 350 / vuosi.
- Tälläkin hetkellä psykologit laajasti toteuttavat, kouluttavat, työnohjaavat ja kehittävät hyvinvointialueilla tehtävää psykoterapeuttista työtä.
- **Psykososiaalisten interventioiden toteuttaminen on psykologien ydinosaamista.**

Psykonet on tehnyt valmistelutyötä ja toteuttanut pilotteja 1-tason koulutuksesta yhdessä hv-alueiden kanssa

- STM:n kanssa yhteistyössä tehdyn valmistelutyön ja useiden HV-alueiden ja HUSin kanssa toteutettujen pilottien perusteella **Psykonet-verkosto on muodostanut yhteisen mallin** tason 1 psykoterapeuttikouluksen integroimiseksi osaksi perustutkintoja ja saumattomaksi kokonaisuudeksi tason 2 psykoterapeuttikoulutuksen kanssa
- **Psykologian oppiaineilla on tutkimusperustainen asiantuntemus ja rakenteelliset valmiudet 1. ja 2. tason koulutusten toteuttamiseen ja koordinointiin.**
- **Yliopistoilla on mahdollisuus taata riittävät kouluttajaresurssit.**
- Turun yliopistossa toteutettu Delphi-kartoitus (n=201) on tuottanut ammattikuntaa edustavan kokonaiskuvan 1-tason keskeisistä psykoterapeuttisista kompetensseista, joissa korostuu psykoterapeuttinen yhteistyösuhde, yksilöllinen tapausjäsenitys, tieto mielenterveyden perustasta sekä ammattilaisen itsereflektio.
- Yhteistyötä on suunniteltu aktiivisesti eri ammattialojen kanssa.

Psykonet-verkoston ehdottaman mallin lähtökohdat ja HVA-yhteistyö

- Koulutussisältö perustuu ajantasaiseen tutkimusnäyttöön ja vastaa hyvinvointialueiden mielenterveyspalveluiden rakenteellisiin ja väestötason tarpeisiin sekä lasten ja nuorten terapiatakuuseen.
- Painopiste on **eri ikäryhmille sovellettavien perustason psykososiaalisten interventioiden osaamisessa**. Koulutus vahvistaa kykyä arvioida hoidon tarvetta, kohdentaa interventioita tarkoituksenmukaisesti sekä seurata työn vaikuttavuutta osana julkista palvelujärjestelmää.
- Koulutus sisältää psykososiaalisten interventioiden taustalla olevan tutkimustietoon perehtymistä sekä psykoterapian yleisten taitojen ja psykososiaalisten interventiomenetelmien harjoittelua hyvinvointialueiden kanssa yhteistyössä toteutetussa asiakastyössä.
- **30 op ja 15 op kokonaisuudet muodostavat pedagogisesti integroidun jatkumon**, jossa teoria, taitoharjoittelu ja ohjattu asiakastyö kytkeytyvät toisiinsa selkeiden osaamistavoitteiden ja arviointikriteerien mukaisesti.
- Toteutamme mallin **tiivissä yhteistyössä hyvinvointialueiden kanssa** siten, että koulutus tukee palveluiden saatavuutta, laatua ja kustannusvaikuttavuutta.

STM luonnoksen haasteet

YO tuottaa 30 op teoreettisen osuuden ja HVA 15 op käytännön asiakastyön osuuden

-> pedagoginen integraatio teorian, taitoharjoittelun ja asiakastyön välillä ei toteudu parhaalla tavalla

-> pedagoginen koordinointi ja laadunvarmistus jakautuvat usealle toimijalle

->HVA:illa ei ole riittäviä kouluttajaresursseja laadukkaan koulutuksen toteuttamiseen

-> yliopiston valvontavastuu HVA:n tuottamasta opetuksesta ja opiskelijoiden riittävän kompetenssin kehittymisestä johtaa uusiin ja raskaisiin hallinnollisiin rakenteisiin

-> alueellisesti eriytyvät toteutustavat voivat tuottaa vaihtelevia 1-tason valmiuksia ja katkaista koulutuksellisen jatkumon 2-tasolle

Psykonet ehdotus

YO tuottaa 30 op (teoria ja taitoharjoittelu) sekä 15 op menetelmäopetuksen (yhteistyössä HVA:n kanssa toteutettua käytännön harjoittelua ja asiakastyötä)

->30 op +15 op muodostaa pedagogisesti integroidun jatkumon

->yliopisto vastaa koko opetuksen näyttöperustaisuudesta ja minimikompetenssin varmistamisesta jatkuvan arvioinnin kautta-> potilasturvallisuus

->yliopistoissa on psykoterapeuttikouluttajia ja vaadittava pedagoginen osaaminen

-> yliopistot yhdessä koordinoivat 1-portaan opetusta yhdessä siten, että 30 + 15 op:n kokonaisuus tuottaa *valtakunnallisesti tasalaatua* osaamista hyvinvointialueiden tarpeisiin ja jatkumoksi 2-tasolle

STM luonnoksen haasteet

YO tuottaa 30 op teoreettisen osuuden ja HVA+HUS 15 op käytännön asiakastyön osuuden

-> HVA/HUS menetelmäkoulutus voisi painottua diagnosoilähtöiseen yksittäiseen tai muutamaaan psykoterapiaviitekehukseen sidottuun malliin (kuten TE-mallissa)

-> malli ei vastaa perustason asiakkaiden moninaisiin tarpeisiin (dg-lähtöisten mallien ongelmat ovat laajasti tunnustettuja)

-> ei kata lasten, nuorten, perheiden ja aikuisten kanssa perustason mielenterveystyössä tarvittavia kompetensseja (esim. TE-mallin koulutusta pilotoitu 3:ssa yliopistossa ja todettu riittämättömäksi), vaan tarvittaisiin ikäryhmäkohtaisia malleja

-> estää aidon kaksiportaisuuden kehittymisen, koska huomioimisen 2-tasolle voitaisiin tehdä vain käytössä olleen viitekehysten tai ikäryhmän koulutuksiin

Psykonet ehdotus

YO tuottaa 30 op (teoria ja taitoharjoittelu) sekä 15 op menetelmäopetuksen (yhteistyössä HVA:n kanssa toteutettua käytännön harjoittelua ja asiakastyötä)

30 op +15 op muodostaa *yleisiin* psykoterapeuttisiin kompetensseihin perustuvan kokonaisuuden

-> mahdollistaa asiakaslähtöisen työskentelyn ja transdiagnostisten näyttöön perustuvien menetelmien soveltamisen erilaisten asiakasryhmien kanssa

-> kompetenssi kattaa lasten, nuorten, perheiden ja aikuisten kanssa tehtävän perustason lyhytpsykoterapeuttisen työn

-> muodostuu *aito kaksitasoinen rakenne*, jossa 1-taso luo yhtenäisen pohjan kaikille 2-tason viitekehyksille ja ikäryhmäspesifeille koulutuksille

STM luonnoksen haasteet

HVA:t ja HUS saavat rahoituksen menetelmäopintojen (15 op) tuottamiseen ja toteuttamiseen liittyviin kustannuksiin ja kouluttavat sellaisia HVA:lla käytössä olevia vaikuttavia menetelmiä, joille palveluissa on tarve

-> 15 op:n tasalaatuisuus, kattavuus ja pedagoginen integraatio muuhun opetukseen ja 2-tason kaikkiin koulutuksiin jäävät varmistamatta

-> HVA:t joutuisivat kilpailuttamaan kouluttajia ja koulutusaloja

Psykonet ehdotus

Yliopistot saavat rahoituksen 30 op + 15 op tuottamiseen ja toteuttamiseen liittyviin kustannuksiin ja kouluttavat sellaisia HVA:lla käytössä olevia vaikuttavia menetelmiä, joille palveluissa on tarve ja jotka pohjautuvat ajantasaiseen tutkimusnäyttöön.

-HVA saa yhteistyön kautta sekä taloudellista ja rakenteellista resurssia (yhteisvirat, työnohjauskulujen kattaminen, hallinnointi) että palvelutuotantoon liittyvää resurssia (opiskelijoiden toteuttamat työnohjatut hoitoprosessit)

TAI

Rahoitus jakautuu yliopistojen ja HVA:n välille koulutuskorvausmallin mukaisesti (vrt. lääkärikoulutus)

Esimerkki mallin pilotoinnista TY + Varha (2024-26)

- **Yliopiston opetusklänikka osana Varhan toimintaa** (yhteistyösopimus käytännöistä, vastuista, tiloista ja tietojärjestelmistä ja yhteisviroista on jo tehty ja toiminut pohjana pilotille).
- Arviointijaksoja ja lyhytpsykoterapeuttisia jaksoja (noin 10 käyntiä per jakso)
- Asiakkaat ohjautuvat Varhan yksiköistä: lapsia, nuoria, aikuisia ja perheitä
- Hoitovastuu säilyy Varhalla ja kirjaukset tehdään Varhan tietojärjestelmiin
- Opiskelijat saavat asiakastyöhön ammatillisen ohjauksen (ohjaajina työparit Varha + yo)
- Opiskelijat saavat opetusta yleisistä psykoterapeuttisista taidoista, jotka ovat merkittävin psykoterapian tulokseen vaikuttava tekijä. Lisäksi he saavat opetusta eri viitekehysten menetelmistä, esim. integratiivisen psykoterapian, kognitiivisen psykoterapian, mentalisaatioterapian, psykodynaamisen psykoterapian ja perheterapian menetelmistä.
- Interventiot valitaan asiakaslähtöisesti ja ovat usein monenlaisia menetelmiä asiakkaan tarpeen mukaisesti integroivia
- **Pilottivaiheessa opetusklänikalla on toteutunut psykologian opiskelijoiden toteuttamana (40 opiskelijaa/vuosi) noin 100 asiakasjaksoa (n. 1000 käyntiä) vuodessa**
- **Malli on todettu erittäin toimivaksi sekä Varhan että yliopiston näkökulmasta**
- Varhan resursseja on kulunut asiakasvirtojen ohjailuun (osana tavanomaista asiakasohjausta), yhteistyön rakentamiseen ja sopimusten tekoon
- Yliopisto on kustantanut pilotin muut kulut ja vastannut pääosin kehittämistyöstä. Tämä on ollut mahdollista väliaikaisen hyvän taloudellisen tilanteen turvin. Jatkossa tarvitaan erillinen rahoitus yhteisviroille ja työnohjaukselle (STM ks seuraava dia)

(tavoitteena yhteisvirat Varha + YO)

Esimerkki mallin sisällöistä, HY

- Helsingin yliopiston mallissa ensimmäiseen tasoon sisältyy sekä pakollisia että vapaavalintaisia jaksoja.
- Sisältää eri hoitomallit aikuisille, lapsille, nuorille ja neurologisille potilaille yksilö- ja ryhmämuotoisina
- Rakenteeseen kuuluu sekä yleisiä että menetelmäspesifejä psykoterapeuttisia taitoja ja HVA:illa käytössä olevien lyhytterapeuttisten menetelmien koulutusta
- Koulutettavan on opeteltava vähintään sekä aikuisten lyhytterapeuttisia menetelmiä että menetelmiä yhdestä muusta ryhmästä (lapset, nuoret, neurologiset potilaat)

The screenshot displays a course management interface for 'Psykoterapian 1.portaan pakolliset jaksot (väliotsikko)'. The course is worth 18 credits. It is divided into two sections: 'Pakolliset jaksot' (Compulsory modules) and 'Valintaryhmä' (Elective group).

Pakolliset jaksot (18 op):

- 2 op PSYM-646 LUONNOS: Kriisien ja traumojen psykologiset interventiot
- 1 op PSYM-655 LUONNOS: Intervention ja työskentelytavan valinta
- 5 op PSYM-654 LUONNOS: Kognitiivisen lyhytterapian koulutus
- 10 op PSYM-656 LUONNOS: Määrämuotoisten psykososiaalisten interventioiden koulutus
- 2 op PSYM-557 LUONNOS: Mentalisaatiokeskeinen työskentely vanhempi
- 3 op PSYM-642 LUONNOS: Hoito ja kuntoutus nuorisopsykiatriassa
- 3 op PSYM-644 LUONNOS: Kognitiivispainotteiset interventiot psykologi
- 3 op PSYM-647 LUONNOS: Hyväksymis- ja omistautumisterapiaan perust
- 3 op PSYM-649 LUONNOS: Psykologinen ryhmäinterventio: Sosiaalisen y
- 2 op PSYM-652 LUONNOS: Lasten käytöshäiriöiden hoito
- 3 op PSYM-641 LUONNOS: Lasten ja nuorten ahdistushäiriöiden hoito
- 2 op PSYM-643 LUONNOS: Neuropsykologinen kuntoutus
- 2 op PSYM-645 LUONNOS: Psykoottistyyppiset kokemukset, psykoosisair
- 2 op PSYM-648 LUONNOS: Tunnekeskeisen pariterapian perusteet
- 3 op PSYM-651 LUONNOS: Hoito ja kuntoutus lastenpsykiatriassa
- 2 op PSYM-653 LUONNOS: Somaattisesti sairaan psykososiaalinen tuki

Valintaryhmä:

- 3 op PSYM-642 LUONNOS: Hoito ja kuntoutus nuorisopsykiatriassa
- 3 op PSYM-651 LUONNOS: Hoito ja kuntoutus lastenpsykiatriassa
- 2 op PSYM-643 LUONNOS: Neuropsykologinen kuntoutus

Näyttöön pohjautuvien määrämuotoisten psykososiaalisten interventioiden opettelua sisältyy Psykonetin malliin

- PsM tutkinnon sisälle suunniteltu 1. portaan koulutus sisältää myös manualisoitujen näyttöön pohjautuvien psykososiaalisten interventioiden opettelua ja toteutuksia (esim. Cool-kids, lasten KLT, IPT lapsille ja nuorille, Ihmeelliset vuodet, aikuisten KLT, pakko-oireiden hoitoon tarkoitettu KLT).
- Menetelmien valinta tehdään yhdessä hyvinvointialueiden kanssa vastaten sitä työtä mitä psykologit hyvinvointialueilla tekevät.
- Pelkästään yksittäisiin menetelmiin ei keskitytä vaan pyritään antamaan laaja kuva näyttöön pohjautuvista menetelmistä, jotta psykologit voivat käyttää niitä joustavasti.
- Pääfokus on transdiagnostisessa asiakaslähtöisessä psykososiaalisessa interventiotyössä, joka räätälöidään asiakkaan tarpeet huomioiden sisältäen tarpeen mukaisia, näyttöön pohjautuvia psykososiaalisia interventioita.

Psykonetin rooli sairaanhoitajien ja sosiaalityöntekijöiden koulutusten suunnittelussa

- Psykonet on jo mukana sekä sairaanhoitajien että sosiaalityöntekijöiden erikoistumiskoulutuksiin sisällytettävän 1. portaan koulutusten suunnittelussa.
- Psykonet voi tuottaa sisältöjä psykoterapiataitojen ja psykososiaalisten interventiomenetelmien opetukseen.
- Tämä on kuvattu tarkemmin Psykonet hankehakemuksessa (Korja, Kykyri, Sarlin), joka on toimitettu STM:n marraskuun alussa.
- Rahoitustarve koskee sekä PsM tutkintoon integroitavaa 1. portaan osuutta että muiden alojen koulutusta sekä suunnittelun että toteutuksen osalta. Rahoitustarvetta on arvioitu ja kuvattu tarkemmin em. hankehakemuksessa.

Psykonetin malli voidaan toteuttaa yliopistojen koordinoimana valtakunnallisesti yhteistyössä muiden koulutustahojen ja hyvinvointialueiden kanssa

Malli on sovellettavissa myös muille ammattiryhmille ja toteutettavissa suuremmalle opiskelijamäärälle

215 €/op → 10 000 €/opiskelija → 10 M€ / 1000 opiskelijaa eri aloilta
(sis. opetus 30 op + 15 op, asiakastyön työnohjaus, hallinto)

Hallinnollista kuormaa lisääviä hyväksilukuja ja tiedon siirtoa suoritteiden välillä ei tarvita 1-portaan sisällä eikä 2-portaalle siirryttäessä, sillä malli takaa saman minimikompetenssin kaikille

Kouluttaja-psykoterapeutti

Psykoterapeutti

1-tason erikoispätevyys

30 + 15 op

Sisältyy PsM-tutkintoon ja erikoistumis-/täydennys-koulutuksiin

Psykoterapiasuuntaus A kouluttaja-psykoterapeuttikoulutus

Psykoterapiasuuntaus A psykoterapeuttikoulutus

Psykoterapiasuuntaus B kouluttaja-psykoterapeuttikoulutus

Psykoterapiasuuntaus B psykoterapeuttikoulutus

Vähintään kahden vuoden työkokemus mielenterveydeltään häiriintyneiden henkilöiden hoitamisesta

15 op psykoterapeuttisten menetelmien kokonaisuus:

Pääpaino psykoterapeuttisessa työotteessa ja HV-alueiden perustason työssä tarvittavissa lyhyissä psykososiaalisissa interventioissa

Yleiset psykoterapeuttiset kompetenssit

Esim. tapausjäsenitys, hoitomuodon soveltuvuuden ja riskien arviointi, yksilöllisten tarpeiden arviointi, allianssin luominen ja ylläpito, kyky käsitellä tapaamisten tunnesisältöä, lopetusvaiheen työskentely, ammatilliset ja eettiset ohjeet, lainsäädäntö, kyky hyödyntää työnohjausta, vaikuttavien mekanismien tunteminen, vaikuttavuuden seuranta ja palautetietoinen hoito.

Menetelmä-osaaminen

Näyttöön perustuvat yleiset ja transdiagnostiset perustasolle eri ikäryhmille soveltuvat psykososiaaliset interventiot ja menetelmät

Työnohjatut koulutus-hoidot

Työnohjattujen psykososiaalisten interventioiden toteuttamista

30 op psykoterapeuttikoulutuksen edellyttämät "valmentavat" opinnot

Prosessinomainen kompetenssien vahvistuminen

Get inspired.

TURUN
YLIOPISTO